

Az alábbiakban, az előző beszámoló cikkünkben összefoglalt *Erdőgazdálkodás Magyarországon – Múlt-Jelen-Jövő* című konferencián elhangzott előadások közül, *Thuránszky István* evangélikus lelkészét adjuk közre, változatlan formában, szerkesztés nélkül.

Teremtésvédelem és Erdők

Az élőhely pusztítása, a környezetszennyezés, a természeti környezet kizsákmányolása, a haszon önző, kíméletlen és értelmetlen hajszolása természeti és társadalmi összeomlás közelébe juttatott minket. Minket, embereket és általában minden földi életet.

A talaj elveszti termőerejét, a vizek és a levegő elszennyeződik, pusztul a növény- és állatvilág. A környezet pusztulása nem csupán ökológiai és gazdasági jelenség; a hanyatlás és a válság hátterében világnézeti és életértelmezési kérdések húzódnak, mindez pedig nézetem szerint az ember hitével van összefüggésben. Azokra a kérdésekre, hogy mitől lesz értelmes az élet, honnan nyerünk életkedvet és életerőt, *nem a természettudományok, hanem a vallások adnak választ.*

Ebben a rövid előadásban a keresztény hit választását szeretném elmondani úgy, hogy a Szentírásnak a fákat és erdőt idéző képeire, hasonlataira emlékeztetek. Ezek a bibliai helyek az ember teremtett világhoz való viszonyát értelmezik, és *a Teremtőnek az ember iránti végtelen jóindulatát, valamint emberhez való odafordulását bizonyítják.*

Ez a teremtő Istenre jellemző végtelen jóindulat és bőkezű odafordulás az emberi élet alapja, annak a forrása, az ember önbecsülésének, önfogadásának és elégedettségének a titka. Bevezető előadásommal *lelki alapot* szeretnék adni a mai tanácskozás további előadásainak döntő mértékben szakmai tárgyalási szempontjaihoz.

A Biblia a Genezissel, a Teremtés könyvével, más szóval Mózes első könyvével kezdődik – egészen pontosan természeti környezetünk és az ember teremtésével. Már ekkor hitvallászerű igazsággént elhangzik, hogy az élet és a fa összetartoznak. *„Sarjasztott az Úristen a termőföldből mindenféle fát, szemre kívánatosat és eledelre jót; az élet fáját is a kert közepén, meg a jó és a rossz tudásának fáját.”* (1Móz 2, 9.)

A fa táplál, a fa védelmez, a fa gyönyörködtet – a fa pedig a kert közepén 'összeköti' az eget és a földet, ez a fa az élet fája. *Fák közé teremtette Isten az embert!* A fa, a kert, az erdő az ember lelki otthona is, a Teremtővel való harmonikus találkozás helye. *Isten a zűrzavarból rendezett világot alkot, külső rendetlenségéből belső rendet teremt, kertet készít, és az emberre bizza azt, hogy művelje és gondozza.*

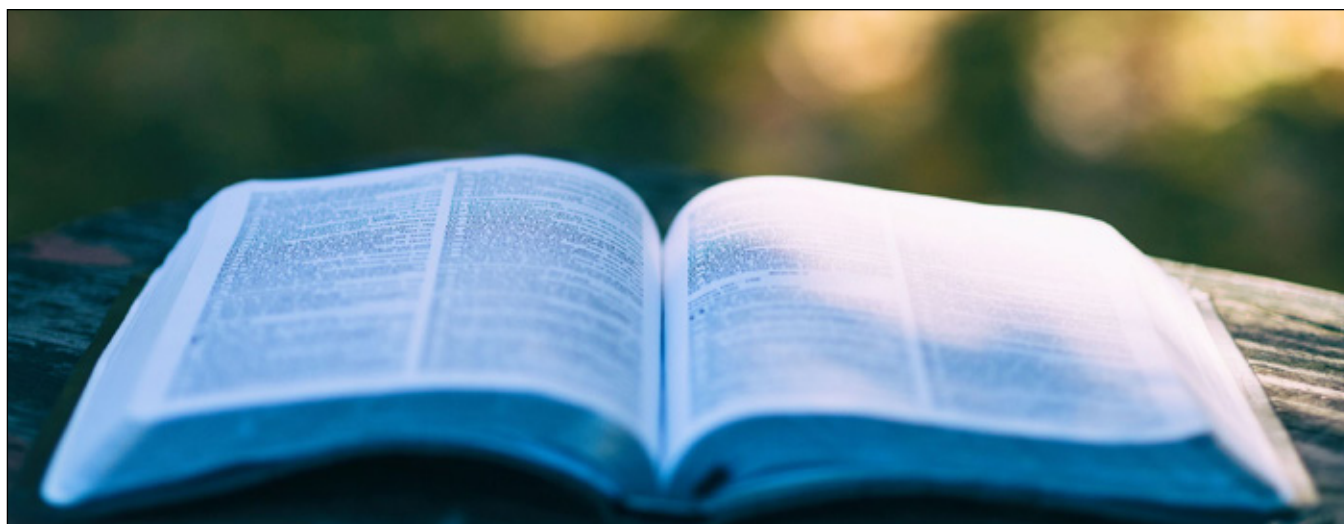
Ennek a harmóniának a megromlását szimbolikusan az úgynevezett bűneset beszéli el, e történetben is központi szerepet játszik a fa. A tiltott fa gyümölcséből eszik az első emberpár, majd „elrejtőzött az ember és felesége az Úristen elől a kert fái közt... és kiűzte őket az Úristen az Éden kertjéből” – olvassuk.

Ebben az első bibliai történetben tetten érhetjük az archaikus ember életérzését, a űzöttség félelmét: az életteret ki kell szakítani a környező vad világból – az erdőből kertet kell építeni. Vagyis ápol, művelt, biztonságot adó, körülhatárolt és a külső veszélyektől elzárt önálló életteret kell létrehozni a bizonytalan és ismeretlen veszélyekkel teli, fenyegetően kusza és átláthatatlan környező világban.

A Bibliában a későbbiekben többször megjelenik a kert és a fa hasonlatként, metaforaként: az öntözött, ápol, kert Isten népe: *„olyan leszel, mint a jól öntözött kert”* (Ézs. 58, 11.), és *„áldott az a férfi, aki az Úrban bíz, és akinek az Úr a bizodalma. Mert olyan lesz, mint a víz mellé ültetett fa, amely a folyóig ereszti gyökereit, és nem fél, ha eljön a bőség, lombja üde zöld marad. Száraz esztendőben sincs gondja, szüntelenül termi gyümölcsét.”* (Jer. 17, 7-8.) A szerelmes is így látja kedvesét: *„Mint almafa az erdő fái közt, olyan szerelmesem a legények közt. Árnyékában vágyom ülni, gyümölcsse édes az ínyemnek.”* (Énekek éneke 2, 3.)

Az egyik legszebb messiási metafora: *„Vesszőszál hajt ki Isai törzsökéből, hajtás sarjad gyökereiről...”* (Ézs. 11, 1.) A gyöngyöspatai katolikus templom oltárát a fák szerelmeseinek figyelmébe ajánlom.

Az életadó fát védi az életet adó isten akarata: *„Ha egy várost hosszabb idő-*

re tartasz körülzárva, és barcolsz elle- ne, hogy bevedd, ne pusztítsd ki a fákat, fejszét emelve rájuk! Egyél róluk, de ne vágd ki azokat, mert nem ember a mezőn levő fa, hogy az is ostrom alá kerüljön miattad.” (5Móz 20, 19.)

A 2-3 ezer évvel ezelőtt élt, csak fejszét és kezdetleges fűrész ismerő ember álmában sem gondolhatta, hogy életmódjával fenyegethetné a teremtettség létét. Számára a kert és erdő kettőssége a létfenntartás feszültségét jelentette, a bent és a kint, a mi és az ők, a szelídség és a vadság, a biztonságos és a veszélyes ellentétes életérzését.

Képességeink és lehetőségeink, és azok *gátlástalan alkalmazása* következtében mára ezt az ősi életérzést meghaladta a világ: 'egy kertté vált az egész Föld', az egész Földet illetően szól tehát a felszólítás: 'műveld és őrizd!'.

De ez az ősi életérzés itt van még a zsigereinkben, lelkiileg nem haladtuk meg az évezredek át génjeinkbe kódolt viselkedésmintát: *megszerezni, ki-szakítani, biztonságot teremteni, gazdagodni, raktározni...* Ezzel a magatartással veszélybe sodorjuk a 'kertet', vagyis az erdőt, a fát és azokkal együtt önmagunkat. Mai antropocén, sőt kapitalocén (*Harald Lesch*) korunkban adhat-e nekünk útmutatást az ókorban született Szentírás?

Válaszom: igen, a Biblia máig érvényes életvezetési tanácsokat és biztatást ad, voltaképpen az *egyetlen mód-szert a teremtésvédelemhez*. A Biblia az isteni gondviselés iránti bizalmat erősíti, és arra int, hogy *az emberi boldogság nem anyagi szinten keresendő*.

Azt tanítja, hogy minden anyagi pazarlás, kapzsiság, kielégíthetlenség és telhetetlenség végső oka a lelki hiányérzet, a létfélelem, az úzótság félelme és a belső üresség. Jézus ezekről beszél, amikor ezt mondja: „*Nem csak kenyérről él az ember, hanem minden igével, ami Isten szájából származik.*” (Mt 4,4.); „*Nem több-e az élet a tápláléknál és a test a ruházatnál?*” (Mt 6, 25.)

A *leghatásosabb teremtésvédelem a lelki békének, az elvesztett harmóniának a megtalálása, a létbizalom erősödése*. Az a tudat, hogy életünk el van rejtve Istenben, aki tudja, hogy mire van szükségünk. Az Ő országának és igazságának keresése életünk célja. Nem aggódunk tehát a holnapért, a holnap majd aggódik magáért: elég minden napnak a maga baja. (vö. Mt 6, 32-34.)

Aki Jézus Krisztusban megtalálta Isten be- és visszafogadó szeretetét, annak a számára nem mellesleg 'kertté válik az erdő', a teremtett világ nem marad rémisztő és idegen, vagy éppen séggel kihasználható res nullius. A teremtésben a helyért megtalált ember nem úgy tekint az erdőre, a fára, hogy mi haszna lehet abból, mennyi pénzt hozhat a számára, hanem észreveszi, hogy a teremtett világ, a fa, az erdő „szemre kívánatos és eledelre jó” – életet és gyönyörűséget talál benne.

A következő ószövetségi történet a holnapot illető gondviselés locus classicus, és számomra egyben a bizalom és hálás mértéktartás locus classicus is. Azt a – vélhetően mindnyájunk számára ismerős – történetet idézem, amikor a pusztai vándorlás során mannáat ad Isten a népnek. Terítve a föld, mindenki annyit szedhet, amennyit akar – de csak egy napra.

Ezt olvassuk: „*Ezt parancsolja az ÚR: Szedjen belőle mindenki annyit, amennyit meg tud enni: fejenként egy ómert, a lélekszámnak megfelelően. Annyi adagot szedjete, amennyien egy sátorban vagytok! Izráel fiai így is cselekedtek, és szedett ki többet, ki kevesebbet. Amikor azután megmérték ómerrel, nem volt fölöslege annak, aki többet szedett, sem hiánya annak, aki kevesebbet szedett. Mindenki annyit szedett, amennyit meg tudott enni. Mőzes azt mondta nekik: Senki se hagyjon belőle másnapra!*” (2Móz 16, 16-19.)

A másnapi gondviselésben nem bízó, az egy napi adagnál többet szedő, kapzsi embernek megbüdosődött,

megkukacosodott a mannája. Isten bőven adott, de az elégnél senki nem szedhetett többet; a felhalmozott manna tönkrement. Isten ezen a történeten keresztül a mai emberhez is így szól: *Elégedj meg az eléggel, és bízzál benem a holnapot illetően is!*

Aki ezzel a gondviselésbe vetett bizalommal és a mindennapi kenyérért hálás mértéktartással él, az a legtöbbet tette a teremtésvédelemért, a fákért, az erdőért. A lelkiileg egészséges emberek veszélytelenek a környezetükre, embertársaikra éppúgy, mint a fákra, az erdőkre és az egész Glóbusznak nevezett kertre. Az ilyen ember tudja, hogy az elégnél több már felesleges; ő nem első akar lenni, hanem önmaga (*Cs. Szabó László*). *Dittrich Ernő* szerint a leghatásosabb klímavédelem, ha a lelki fejlődésedet teszed életed középpontjába (A jövő neve élet/halál c. könyvében).

Hogyan jelenik meg a telhetetlen és ezért veszélyes, valamint a hálás mértéktartással élő életlétás közöttünk? Két példát idézek: *Koncz Gábor* színész: „*Mindig a legjobb ló, a legjobb nő, a legjobb borotva és a legjobb kasza kellett.*”

Jelenits István piarista szerzetestanár: „*Igyekszem jó keresztény lenni, és olyan kevés helyet elfoglalni az életben, amennyire az csak lehetséges.*” Köszönöm a figyelmet!

Thuránszky István
evangélikus lelkész
Nyitókép illusztráció: **Freepik**,
Fotó: **Fekete István/AM**